

**ТЫПЫ СТРУКТУРНА-СЕМАНТЫЧНАГА МАДЭЛЯВАННЯ ЗМЕСТУ
ПАРЭМІЙНАГА ДЫСКУРСУ: БЕЛАРУСКА-РУСКІЯ ПАРАЛЕЛІ**

Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны

(Паступіў у рэдакцыю 12.03.2022)

Важнейшай часткай традыцыйнай народнай культуры з'яўляецца фальклор, які адыграў значную ролю ў выражэнні народнага светапогляду і менталітэту. Народнапаэтычная творчасць усходнеславянскіх народаў мае агульныя крыніцы і шмат у чым пераклікаецца з фальклорам іншых славянскіх народаў. Даследчык беларускага фальклору К. П. Кабашнікаў, аналізуючы беларуска-рускія фальклорныя сувязі, падкрэсліваў вытокі агульнай фальклорнай спадчыны ўсходніх славян: «Беларуска-рускія фальклорныя сувязі – неад'емная частка вялікага, усеабдымнага комплексу сувязей <...> У фальклоры двух братніх народаў глыбока і аб'ектыўна адлюстроўваюцца агульнасць вытокаў духоўнай культуры, а таксама тэндэнцыі да пастаяннага пашырэння ўзаемадзеяння і ўзаемаўзбагачэння як важнейшых рыс фальклорнага працэсу. Пры гэтым мы памятаем, што ў беларускім фальклоры выразна выяўляюцца таксама сувязі з вуснапаэтычнай творчасцю ўкраінскага, польскага і іншых славянскіх народаў» [1, с. 3].

Супастаўляльны аналіз лінгвакамунікатыўных, прагматычных і аксіялагічных асаблівасцей асобных фальклорных жанраў ва ўсходнеславянскіх мовах дазваляе выявіць тыпалагічныя рысы адзінай гістарычнай спадчыны блізкароднасных народаў, падобныя і адметныя асаблівасці развіцця іх духоўнай культуры.

У агульнай сістэме фальклорных твораў вылучаюцца так званыя малыя жанры – прыказкі, прымаўкі, загадкі, скорагаворкі і іншыя, якія збліжае невялікі тэкставы аб'ём, лаканічнасць, афарыстычнасць, вобразнасць і выразнасць выражэння зместу. У складзе малых жанраў вуснай народнапаэтычнай творчасці прыкметна вызначаюцца прыказкі і прымаўкі, якія з'яўляюцца неад'емным элементам паўсядзённага жыцця, сапраўднай скарбніцай народнай мудрасці. Яны ў вобразнай, дасціпнай і лаканічнай форме адлюстроўваюць багаты жыццёвы вопыт і мудрасць сваіх стваральнікаў, даюць ацэнку ўсіх сфер дзейнасці чалавека і маюць выразную павучальную функцыю. М. Я. Грынблат адзначаў: «Асноўнае ў паэтыцы прыказкі, самая адметная яе адзнака – гэта гранічная эканомія слова, выяўленчых сродкаў, гэта здольнасць прыказкі сказаць сцісла, некалькімі

словамі, часта адной рыскай пра многае, уменне ахарактарызаваць пэўную з’яву, паводзіны чалавека» [2, с. 44].

Прыказкі і прымаўкі як асобны жанр вуснай народнай творчасці ў значна большай ступені, чым усе астатнія малыя жанры, маюць выразную прагматычную накіраванасць: «І прыказкі, і прымаўкі <...> выяўляюць бліскучыя здольнасці народа да вобразнага мыслення, яго выключную назіральнасць, разважлівасць, высокія маральныя асновы, жыццёвы практыцызм і бязмежныя моўныя багацці» [2, с. 10]. У іх сфармуляваны своеасаблівы «кодэкс» паводзін чалавека, выказваюцца агульнапрынятыя філасофскія, сацыяльныя і маральна-этычныя погляды на разнастайныя з’явы жыцця.

Даследчыкі вуснай народнапаэтычнай творчасці высока ацанілі тэматычную разнастайнасць, змястоўнасць, адметныя слоўна-вобразныя якасці, пазнавальнае і павучальнае значэнне парэміянага фонду: «Прыказкі вызначаюцца завершанасцю і лаканічнасцю формы, яскравай метафарычнасцю, рытмічнасцю мовы, разнастайнасцю сродкаў мастацкай выразнасці» [3, с. 282]. Прыказкі – «мастацкія мініяцюры, якія ў яркай, чаканнай форме адлюстроўваюць факты жывой рэчаіснасці» [4, с. 8].

І. Я. Лепешаў звярнуў увагу на тое, што прыказкі і прымаўкі, у адрозненне ад іншых фальклорных жанраў, «не выконваюцца, а ўстаўляюцца ў маўленне ў адпаведнасці з канкрэтнай жыццёвай сітуацыяй як афарыстычнае закончанае суджэнне, праверанае вопытам многіх пакаленняў», якое мае звычайна павучальны змест [5, с. 4].

Разглядаючы прыказкі і прымаўкі як пэўныя маўленчыя дзеянні, даследчыкі адносяць парэміі да клішыраваных, стандартызаваных моўных сродкаў уздзеяння і кваліфікуюць іх як міні-дыскурсы. Паводле іх меркавання, прыказкі і прымаўкі набылі стандартызаваную форму па прычыне спалучэння семантычнага і прагматычнага аспектаў. «Яны з’яўляюцца спецыялізаванымі формамі выражэння пэўных прагматычных устаноў і рэгулятываў паводзін <...> выступаюць класічнай формай мнеманічнай мадэлі моўнага існавання» [6].

Аналіз прадметна-тэматычнай і функцыянальна-сэнсавай характарыстыкі народных афарыстычных выслоўяў у беларускім і рускім парэміяных фондах дазваляе вызначыць іх асноўныя функцыі. У першую чаргу адзначаецца кагнітыўная, пазнавальная роля народнай афарыстыкі ў грамадскім жыцці. У прыказках і прымаўках адлюстравваўся, занатаваўся і захавваўся народны вопыт, звязаны з назіраннямі за прыроднымі з’явамі,

асаблівасцямі грамадскага жыцця, гаспадарчай дзейнасці, сялянскага побыту, сямейных адносін і да т. п. У парэміях дэкларуюцца разнастайныя практычныя парады, рэкамендацыі, выказваюцца абагульненыя погляды на жыццё: «*Май халодны – не будзеш галодны*» [7, с. 80]; «*Май холодный — год хлебородный*» [8, с. 144]; «*Дзе гаспадар ходзіць, там жыта (зямля) родзіць*» [7, с. 119]; «*Посеешь густо, не будет пусто*» [8, с. 36]; «*Дарагі той куток, дзе завязалі пупок*» [7, с. 288]; «*Своя хатка – родная матка*» [8, с. 100]; «*Гаспадарка свет корміць*» [7, с. 119]; «*Дружно – не грузно, а врозь – хоть брось*» [8, с. 54]; «*Не ніў бы, не еў бы, да на любу глядзеў бы*» [9, с. 8]; «*В семье – любовь да совет, так и нужды нет*» [8, с. 99]; «*Век пражыць – не кашулю пашыць*» [9, с. 405]; «*Жизнь прожить – не поле перейти*» [8, с. 61].

Звязваючы прыроду парэмій з павучальнасцю, адной з асноўных функцый прыказкавых выразаў сучасныя парэміёлагі лічаць дыдактычную, рэгулятыўную функцыю, якая абумоўлівае іх прагматычны патэнцыял. Ступень актуальнасці павучальнага сэнсу парэміі можа быць рознай у залежнасці ад сацыяльна-камунікацыйнай сітуацыі яе выкарыстання [10, с. 9 – 10].

Як паказвае фактычны матэрыял, многія парэміі і ў беларускай, і ў рускай мове маюць выразную лінгвапрагматычную накіраванасць – у іх дыктуюцца нормы маральна-этычных паводзін чалавека. Іх дыдактычная функцыя нярэдка вербалізуецца імператыўнымі формамі, якія адлюстроўваюць ілакуцыйную функцыю маўленчага акту, выражаюць маўленчы намер выказвання: «*За праўду стой гарой*» [9, с. 432]; «*Живи для людей, проживут и люди для тебя*» [8, с. 55]; «*Хто вінен, аддаць павінен*» [7, с. 489]; «*Нашёл – не радуйся, потерял – не тужи*» [8, с. 115]; «*Чужое ў карысць не пойдзе*» [9, с. 436]; «*Чужим умом не выстроишь дом*» [8, с. 69]; «*Не адкладвай на заўтра, што паспееш зрабіць сёння*» [11, с. 90]; «*Других не суди – на себя погляди*» [8, с. 76]; «*Ад добрага не ўцякай і ліхога не рабі*» [10, с. 458]; «*За добро плати добром*» [8, с. 106]; «*Хто рана ўстае, таму бог дае*» [7, с. 174]; «*На чужой каравай рот не разевай, а пораньше вставай да свой приспевай*» [8, с. 137].

Значная група парэмій валодае аксіялагічнай накіраванасцю, мае каштоўнасны арыенцір, у ёй выражаецца прамая або ўскосная пазітыўная ацэнка пэўнага факта, падзеі, з’явы або якасці: «*Дождж у пору – усё роўна што золата*» [7, с. 54]; «*Шчырая праца – мазалёвая*» [7, с. 164]; «*Сваё хазяйства мілей чужога царства*» [7, с. 185]; «*Свой дварочак, як вяночак*» [7, с. 191]; «*Придёт солнышко и к нашим окошечкам*» [12]; «*Не тот молодец,*

кто нашёл дело, а кто исполняет умело» [8, с. 39]; *«Правда чище ясного солнца»* [12]; *«Мастерство везде в почёте»* [12].

Супастаўленне тыпаў структурна-семантычнага мадэлявання парэміянага дыскурсу ў беларускай і рускай мовах дазваляе таксама вызначыць розныя спосабы вербалізацыі прыказкавага зместу – прамыя і ўскосныя тактыкі маўленчага выражэння ў правербіяльных адзінках, якія ў значнай ступені залежаць ад іх інтэнцыянальнасці. Інтэнцыянальны спектр, што адлюстроўвае маўленчы намер стваральнікаў народных прыказак, даволі разнастайны.

Так, з аднаго боку, у многіх народных афарызмах змест выказваецца літаральна, у прамым сэнсе ў форме назіранняў (*«Жураўлі ляцяць нізка – зіма ўжо блізка»* [7, с. 72]; *«Вьюги-метели под февраль полетели»* [8, с. 143]); абагульненняў (*«Учарашняга дня не вернеш»* [7, с. 90]; *«Далей кінеш – бліжэй возьмеш»* [5, с. 151]; *«Поле труд любит»* [8, с. 168]; *«Здоровья не купишь»* [12]); разважанняў (*«Не той богатый, кто має срэбра і злата, а той богатый, кто має хлеб»* [7, с. 231]; *«Як гукнеш, так і адгукнуць»* [7, с. 372]; *«Огонь без дыму не живёт»* [12]; *«Куда ветер, туда и тучи»* [8, с. 119]); парад (*«Усё добра, што ў меру»* [7, с. 254]; *«Рыхтуй летам (улетку) сані, а зімой калёсы»* [7, с. 274]; *«Не гонись за двумя зайцами – ни одного не поймаешь»* [8, с. 41]; *«Семь раз примерь, а один отрежь»* [8, с. 41]); рэкамендацый (*«Не адкладвай на заўтра, што паспееш зрабіць сёння»* [11, с. 90]; *«Лепи сто сяброў, чым сто рублёў»* [7, с. 383]; *«Новых друзей наживай, а старых не теряй»* [8, с. 84]; *«С людьми мирись, а с грехами бранись!»* [12]); ацэнкі станоўчай (*«Праца да рукі – моцныя парукі»* [7, с. 164]; *«Хто цярылівы, той шчаслівы»* [11, с. 316]; *«Смелость (отвага) города берёт»* [12]; *«Мастерство везде в почёте»* [12]) ці адмоўнай (*«Хто многа гаворыць, той мала робіць»* [11, с. 316]; *«Гулі не аднаго ў лаці абулі»* [5, с. 142]; *«Живут как кошка с собакой»* [8, с. 94]; *«Ненасытному всё мало»* [8, с. 160]) і іншых.

Пры гэтым у парэміях могуць адлюстроўвацца розныя мадальныя адценні: перасцярога (*«Не падкладай агню ў салому»* [7, с. 60]; *«Не в свои сані не садись»* [13, с. 202]); надзея (*«Будзе і на нашай вуліцы свята»* [7, с. 456]; *«Взойдёт солнце и к нам на двор»* [12]); суцяшэнне (*«Бяда хоць мучыць, ды жыць вучыць»* [5, с. 103]; *«Дождик вымочит, а красно солнышко высушит»* [12]); падтрымка (*«Будзем жывы – не памром»* [5, с. 97]; *«Горе горюй, а руками воюй»* [12]); спачуванне (*«Бог не без літасці, казак не без шчасця»* [5, с. 89]; *«Сей добро, и жди добра»* [12]); разважлівасць (*«Запас бяды не чыніць»* [7, с. 189]; *«Не жалея алтына: отдашь полтину»* [12]);

папярэджванне («*Едзеш на дзень, бяры хлеба на тыдзень*» [5, с. 184]; «*Хочеш есть калачи, не сиди на печи*» [8, с. 35]) і іншае.

З другога боку, у шматлікіх беларускіх і рускіх правербіяльных выразах выкарыстоўваецца іншасказанне, калі пэўнае назіранне, сентэнцыя або павучанне выражаюцца алегарычна, праз метафару, алегорыю, сімвал, алюзію, алагізм, гульню слоў і іншыя лексіка-семантычныя сродкі выяўленчай выразнасці. У сувязі з гэтым у навуковай літаратуры часта падкрэсліваецца пераносны, алегарычны сэнс многіх прыказак: Прыказка – «*кустойлівае, узнаўляльнае, не менш як двухкампанентнае афарыстычнае, найчасцей поўнасю або часткова алегарычнае закончанае выказванне звычайна павучальнага характару*» [5, с. 18]; «*...афарыстычны выраз, які адлюстроўвае шматвяковы жыццёвы вопыт і мудрасць народа часцей за ўсё ў мастацка-вобразнай форме і ўжываецца пераважна ў пераносным значэнні*» [14, с. 398].

У многіх правербіяльных выразах як беларускай, так і рускай мовы метафарычнае мадэляванне прыказкавага зместу грунтуецца на персаніфікацыі, калі фізічная, фізіялагічная або псіхічная, разумовая, маўленчая дзейнасць чалавека прыпісваецца з’явам прыроды («*Восень кажжа: “Я ўраджу”, вясна кажжа: “А я пагляджу”*» [7, с. 87]; «*Вясною лес адзенецца, а восенню нявесць гдзе падзенецца*» [7, с. 77]; «*Пытаецца люты, ці добра абуты?*» [7, с. 74]; «*Осень всключет, да как весна захочет*» [13, с. 238]; «*Придёт осень, за всё спросит*» [13, с. 267]); прамежкам часу («*Дзень выганяе з хаты, а ноч прыганяе*» [7, с. 89]; «*Летний день год кормит*» [13, с. 100]) або нават адцягненым паняццям («*Прыйшоў недастатак, забраў астатак*» [7, с. 407]; «*Нужда скача, нужда пляшыць, нужда песенькі пяець*» [7, с. 409]; «*Добрая слава лежит, а худая бежит*» [13, с. 105]; «*Запрос в карман не лезет*» [13, с. 125]).

Даволі часта ў парэміях іншасказанне выражаецца праз метафарызацыю, заснаваную на аналогіях, звязаных з падабенствам прадметаў і з’яў аб’ектыўнай рэчаіснасці. Асацыятамі ў такіх прыказках з’яўляюцца разнастайныя рэаліі аб’ектыўнай рэчаіснасці: прыродны свет, прадметы паўсядзённага і гаспадарчага побыту чалавека. У многіх парэміях як беларускага, так і рускага прыказкавага фонду пры метафарызацыі выкарыстоўваецца зааморфны код («*Воўка ногі кормяць*» [7, с. 60]; «*І заяц мае дамоўку, хоць пад кустом*» [7, с. 210]; «*Кабыла з ваўком цягалася – хвост ды грыўка асталася*» [7, с. 354]; «*Два медведя в одной берлоге не живут*» [13, с. 383]; «*Заставили козла огород стеречь*» [8, с. 48]; «*Волк коню*

не товарищ» [13, с. 70]); арнітаморфны («Па пер'і птушку ўзнаюць» [7, с. 65]; «Якая птушка, такая і песня» [7, с. 65]; «Салавей пяе, да хлеба не дае» [7, с. 67]; «Старога воробья на мякіне не проведёшь» [13, с. 397]; «Цыплят по осени считают» [8, с. 43]; «Ворон ворону глаз не выклюет» [13, с. 73]); фітаморфны («Усяка сасна ў сваім бару гудзе» [7, с. 290]; «Вярба таўстая, ды ў сярэдзіне пустая» [7, с. 70]; «Яблочко от яблоньки недалеко падает» [13, с. 369]; «Смола к дубу не пристанет» [13, с. 413]); прадметны код («Каму долата, а каму золата» [7, с. 428]; «Змяняў шыла на мыла» [7, с. 465]; «Битая посуда два века жывёт» [13, с. 42]; «Дома и стены помогают» [13, с. 107]).

У аснову метафарычнага мадэлявання прыказкавага зместу многіх парэмійных выказаў можа быць пакладзена алегорыя, заснаваная на аналогіі паміж пэўным абстрактным паняццем і канкрэтным прадметам, які стварае іншасказальны вобраз гэтага паняцця. У алегарызацыі парэмійнага зместу ўдзельнічаюць, як правіла, субстантыўныя намінацыі – назвы прадметаў сферы побыту і гаспадарчай дзейнасці («Парожняя бочка звініць, а поўная маўчыць» [9, с. 239]; «Пустая мельница без ветру мелет» [8, с. 67]), заасферы («Арлу з савой не па дарозе» [5, с. 74]; «Гусь свинье не товарищ» [13, с. 405]), фітасферы («Дуб ломіцца, а траўка застаецца» [11, с. 186]; «Руби дерево по себе» [13, с. 410]), рэчываў («Госць першы дзень – золата, другі – серабро, а трэці – медзь, хоць і дадому едзь» [11, с. 65]; «Слово – серебро, а молчание – золото» [13, с. 420]); прылад працы («Адзін з сошкай, а сяме́ра [пяць] з ложкай» [5, с. 55]; «Один с сошкой, а семеро с ложкой» [13, с. 485]); адцягненыя назвы («Душа ў пяты схавалася» [11, с. 300]; «Чужая душа – потёмки» [13, с. 414]) і іншыя.

Алегарычны вобраз у некаторых парэміях ствараюць таксама дзеясловы, якія абазначаюць фізічнае дзеянне: «Хто высока лятае, той нізка сядзе» [11, с. 316]; «Кто другому яму роет, сам в неё попадает» [13, с. 429]; «Ад зямлі адарваўся і да неба не дастаўся» [11, с. 205]; «Куда ни кинь, везде клин» [13, с. 428]; «Цішэй едзеш – далей будзеш» [11, с. 298]; «Кто едет, тот и правит» [13, с. 415].

Супастаўляльны аналіз беларускага і рускага парэміялагічных фондаў даваляе не толькі выявіць агульныя асаблівасці выражэння прыказкавага зместу, але і адзначыць іх пэўныя адрозненні. Так, у рускіх парэміяграфічных крыніцах больш значная ўвага надаецца характарыстыцы паводзін чалавека і яго асобных якасцей, як станоўчых, так і адмоўных. У беларускіх жа слоўніках прыказак і прымавак большы аб'ём займаюць парэміі, звязаныя з

гаспадарчай, працоўнай дзейнасцю, матэрыяльным побытам, грамадскім жыццём, народным календаром, менш – з характарыстыкай асобы. Пры адлюстраванні ў парэміях асаблівасцей паводзін і характару чалавека ў рускіх прыказках і прымаўках больш разгорнута падаецца негатыўная ацэнка, адмоўная характарыстыка, а ў беларускім парэміялагічным фондзе часцей канстатуецца станоўчыя адзнакі і пажаданні.

Такім чынам, на аснове параўнальнага аналізу прадметна-тэматычнай і функцыянальна-сэнсавай характарыстыкі народных афарыстычных выслоўяў выяўляюцца агульныя кагнітыўная, лінгвапрагматычная і акцыянальная ролі правербіальных выказаў у беларускім і рускім парэміяных фондах. Супастаўленне тыпаў структурна-семантычнага мадэлявання парэміянага дыскурсу ў беларускай і рускай мовах дазваляе таксама вызначыць розныя спосабы вербалізацыі прыказкавага зместу – прамыя, літаральныя (у форме назіранняў, абагульненняў, разважанняў, рэкамендацый, парад, ацэнкаў) і ўскосныя, іншасказальныя тактыкі маўленчага выражэння (праз метафару, алегорыю, сімвал, алюзію) у правербіальных выказах, якія ў значнай ступені залежаць ад іх інтэнцыянальнасці, мэты выказвання і сацыяльна-камунікацыйнай сітуацыі выкарыстання.

ЛІТАРАТУРА

1. Кабашнікаў, К. П. Беларуска-рускія фальклорныя сувязі / К. П. Кабашнікаў. – Мінск : Навука і тэхніка, 1988. – 238 с.
2. Грынблат, М. Я. Прыказкі і прымаўкі / М. Я. Грынблат // Прымаўкі і прыказкі : у 2 кн. / склад., уст. арт., камент. М. Я. Грынבלата ; рэд. тома А. С. Фядосік. – Мінск, 1976. – Кн. 1. – С. 5 – 48.
3. Рагойша, В. П. Паэтычны слоўнік / В. П. Рагойша. – Мінск : Вышэйшая школа, 1979. – 320 с.
4. Пермяков, Г. Л. От поговорки до сказки / Г. Л. Пермяков. – М. : Наука, 1970. – 240 с.
5. Лепешаў, І. Я. Тлумачальны слоўнік прыказак / І. Я. Лепешаў, М. А. Якалцэвіч. – Гродна : ГрДУ, 2011. – 667 с.
6. Сидоркова, Г. Д. Прагматика паремий. Пословицы и поговорки как речевые действия : автореф. дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.19 / Г. Д. Сидоркова. – Краснодар, 1999. – 53 с.
7. Прыказкі і прымаўкі : у 2 кн. / склад., уст. арт., камент. М. Я. Грынבלата ; рэд. тома А. С. Фядосік. – Мінск : Навука і тэхніка, 1976. – Кн. 1. – 557 с.
8. Рыбникова, М. А. Русские пословицы и поговорки / М. А. Рыбникова. – М. : Изд-во АН СССР, 1961. – 230 с.
9. Прыказкі і прымаўкі : у 2 кн. / склад., уст. арт., камент. М. Я. Грынבלата ; рэд. тома А. С. Фядосік. – Мінск : Навука і тэхніка, 1976. – Кн. 2. – 616 с.

10. Ничипорчик, Е. В. Отражение ценностных ориентаций в поговорках / Е. В. Ничипорчик. – Гомель : ГГУ им. Ф. Скорины, 2015. – 358 с.
11. Беларускія прыказкі, прымаўкі, фразеалагізмы / склад. Ф. Янкоўскі. – 3-е выд., дапрац., дап. – Мінск : Навука і тэхніка, 1992. – 491 с.
12. Даль, В. Пословицы и поговорки русского народа [Электронный ресурс] / В. Даль. – Режим доступа: https://www.100bestbooks.ru/files/Dal_Poslovicy_i_pogovorki_russkogo_naroda. – Дата доступа: 03.02.2022.
13. Жуков, В. П. Словарь русских пословиц и поговорок / В. П. Жуков. – 7-е изд. – М. : Русский язык, 2000. – 554 с.
14. 14 Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі : у 5 т. / рэдкал.: І. П. Шамякін (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : БелСЭ, 1986. – Т. 4. – 742 с.

РЕЗЮМЕ

В статье проводится сопоставительный анализ белорусских и русских провербиальных выражений, на основе их предметно-тематической и функционально-семантической характеристики определяются основные функции паремийных фондов в общественной жизни, в соответствии с типами структурно-семантического моделирования содержания народных афоризмов описываются различные способы вербализации пословичного смысла в белорусском и русском языках.

SUMMARY

In the article Russian and Belarusian proverbial expressions are analyzed comparatively, the main functions of paremia funds in public life are determined on the basis of their subject-thematic and functional-semantic characteristics, in accordance with the types of structural-semantic modeling of the content of folk aphorisms, various ways of verbalization of proverbial meaning in the Belarusian and Russian languages are described.

Сумко А. В.

КУЛЬТУРА ЖЫЦЦЕЗАБЕСПЯЧЭННЯ ПАСЛЯВАЕННАЙ БЕЛАРУСКАЙ ВЁСКІ: ГІСТАРЫЯГРАФІЯ ПРАБЛЕМЫ

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт
(Паступіў у рэдакцыю 28.02.2022)*

Праблема аналізу культуры жыццезабеспячэння (КЖ) была пастаўлена ў этнаграфічнай навуцы ў канцы 1970-х гадоў. Адным з тых, хто першым пачаў распрацоўваць праблему КЖ на тэарэтычным узроўні, быў С. А. Аруцюнаў, які лічыў, што менавіта з гэтай падсістэмы культуры найбольш зручна пачынаць даследаванне культуры этнасу. У 1983 г. выйшла калектыўная манаграфія «Культура жыццезабеспячэння і этнас», дзе пазначалася, што КЖ уключае такія матэрыяльна вызначаныя кампаненты, як